

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Aidőkre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 28.

Perditio tua...

Közeledik a görög szertartásu katolikusok uniójának kétszázadik fordulója s a balázsfalvi egyházmegyei zsinat, igazán meghatóan készül a szent unió megülésére.

Határozatot fogadott el, mely szerint a magyarországi róm. kath. egyháztól való teljes elkülönítés szervezésére, hivjon össze egy vegyes érseki kongresszust.

A zsinaton különben úgy látszik meglehetősen mélyen leszállított szellemi nivó uralkodott, mert nem akadt közöttük senki, aki magyarul, vagy legalább németül tudott volna s így a királyt is román nyelven üdvözölték, ami az illem szempontjából, hogy is mondjuk csak! — kissé szecsessziós gondolat.

Hanem hát ez az üdvözlő telegramm adja a kulcsot kezünkbe a dolgok helyes megértésére. Nemzetiségi hóbortok dominálnak ebben az egyházmegyében, nem vallási skrupulusok.

Hiszen ilyenféle indítványt tett a bizottság a zsinatnak, »hogy a zsinat fejezze tiltakozását ama kísérletek ellen, melyek a görög katolikus román nemzeti egyháznak a római katolikus autonómia szervezetébe való beolvadását célozzák, s mondja ki a zsinat erélyesen és határozottan azt is, hogy a görög-katolikus román egyház függetlenségét s annak nemzeti jellegét minden támadások ellen meg fogja védelmezni.«

Ime a szög, mely a zsinat zsákjából kibujt. A dákórománizmus mételye hozza

lázba ezt az egyházmegyét, olyan lázba, hogy nemzetnek tartja magát s a görög szertartást lefoglalja nemzeti egyháznak.

Nemzeti egyház! Talán a gallikanizmusról méltóztatnak ábrándozni? De ott is úgy volt, hogy volt egy nemzet, mely egyházzá akart szervezkedni, elszakadva ez által Rómától, hanem a balázsfalviaké új példa, mert ott egy egyház van csak, mely most nemzeti akar lenni, még pedig — azt hisszük — unióban Rómával.

Micsoda badarság ez? Nemzeti egyház, melynek feje Rómában lakik, nemzeti egyház, melynek ugyanazon hit- és törvényzikkéi, milyenek az egész kath. világnak, nemzeti egyház, mely nem ezen az alapon szakadt el Rómától és nem ezen eszme hatása alatt uniált, de nem is uniálhatott volna nemzeti egyházi alapon, mert ilyet a kath. egyház el nem ismer. Ő a vallás által átölel minden nemzetet, közelebb hozza őket a közös hitből kisugárzó közös szeretetben, a legszentebb kozmopolitizmust, az Isten előtti egyformaság elvét hirdeti s megvet minden törekvést, mely a hitet egy nemzet számára akarja lefoglalni, a szeretetet egy nemzet kebelébe szoritani, a fajta szerint mérni az üdvösséget, nem a lélek szerint, azt hinni, hogy a lélektől el lehet huzni az üdvösség jussát s a nyelvhez kötni — aki románul nem beszél, az elkárhozik.

Nemzeti egyház lehet politikai jelszó, de vallási soha.

És mi ellen akarják megvédeni ezt a »nemzeti egyházat«?

Tiltakoznak tán a kongrua ellen? Nem! a kongrua pénz ellen nem, azt szükségesnek tartják, csak azok ellen, akik adják. Az autonomia ellen foglalnak

talán állást? Nem. Csak az ellen, hogy a latin szertartásuakkal egy autonómiájuk legyen.

Azt hisszük jól értettük meg ezt a végzést. Magyar nyelvre fordítva annyit tesz ez. Latin egyház, abba belé ne üsd az orrod, hogy mi mit hiszünk, vagy mit teszünk, de azért ne aggódj az unióért, mert fennmarad köztünk kapocsnak az a kis pénz, a mit te nekünk kongrua czimen nyújtasz és mi elfogadunk.

A Magyar Állam közölte e hirt a balázsfalvi zsinatról s ennek nyomán írjuk e sorokat s fájdalom, azon tudatban, hogy az illető lap jól van informálva ebben a kérdésben.

Ugy látszik a balázsfalvi zsinat képviselőháznak képzelte magát és kauczió nélkül — politizált.

A néppárt a kvótaemelés ellen.

Hétfőn este tartotta a néppárt értekezletét, melyen állást foglalt a kvótaemelés ügyében. A liberális lapok ez értekezlet lefolyásáról azt a hirt közölték, hogy e kérdésben a párt nem tudott megegyezni, sőt egyes lapok már hirdették, hogy e miatt szakadás állt be a pártban.

Ezzel szemben a párt hivatalos lapja azt közli, hogy a párt egyhangú határozatot hozott a kvótafelemelés ellen.

A határozat az Alkotmány közlése szerint a következő:

»A párt azt tartja, hogy az 1896-iki kvótabizottság álláspontja ma is helyes, mely azt bizonyította, hogy nemcsak a jelenlegi kvóta magas, de a méltányos arány a jelenleginél alacsonyabb volna. Azóta nem változtak meg a viszonyok, hogy ezen elvi álláspont

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hadak utja.

Sine ira et studio befejezi: Buksy.

Tizedik ének.

Augusztus 12-ike vala ekkor, az idő pediglen megfordult. Az eddig tul-derült eget nehéz felhők fogták be és, rövid változásokkal szitálni kezdett az eső.

Miért is borongós hangulatban verekedtek sokat hevült hadaink a Duna-Tisza közén és kegyetlen hűvös szellők kapcsán érkeztek Bugyiba. Bugyi valóságos kis falu; sokkal kisebb, semmint több sorban megemlékezhetnénk róla. Egyedüli jellegzetes sajátága az vala ez időben, hogy tömörked lendületnek örvendett a — közgazdaságilag annyira fontos — népesedés; minél fogva minden házikóban több mama, azonkívül pedig tenger-gyerekek mutatkoztak. Nem vallott általános jólétre az sem, hogy a vályogos falakon mindenütt rejtélyes hieroglifek tarkálottak, amelyek mind, de mind a mellett bizonyítottak, hogy ebben a faluban többféle fegyvernem és nemrég tartott átvonulási szállást.

Szóval ott lebegett vala már a zordon enyészeti jelleg mindeneken. Még a szalmakazlakon is.

Az alapjában kimerült hadak pediglen megátalkodottan nyugalomra vonultak, korán álmra konyultak, mert ime, küszöbön állott a másnap, a nagy nap, az utolsó.

Nem is csoda, ha már 3 órakor hajnalban talpra állott kiki. Alig lehet beszéltnk e helyt reggelikről; inkább azon historiai tényt említjük fel, hogy a nap, ezuttal bucsuzól újra kistűtött, holott Toma, az ezredkürtös, koromfekete elefántján immáron nagy üvegből itta a kupiczánkinti elárúsításra deternimált gügyit, miután ma — mint mondá — már utolsó nap, hát ugys mindegy.

A hadak pedig fürge léptekkel hagyták tova Bugyit, festői alakzatban föl és elvonulván, mint hadosztály. És ime, Bugyitól alig néhány puskalövésnyire rábukkantak az ellenre, a melyet ezuttal csakugyan döntőleg és mindenkorra megverték. Rémes lövöldözés és borzalom gerjesztő rohamok közepette történt mindez. Félnap jórőldre egyebet sem lehetett látni, mint egymást puskázó, de véres szándoku hadakat. Ki tudja, mivé fejlődik ezen — immár országos jellegű — mozgalom, ha hirtelen fel nem csendül a világ legszebb muzsikája.

Tudják, mi az?

Hát, mikor a vékony hangu kürtök háromszor félhívót s ugyanannyiszor leintőt hangoztatnak.

Kottára szedve, így hangzik:

— Ta-ta-ta-rá! Ta-ta-ta-rá! Ta-ta-ta-rá!
Ti-ti-ti-ri-ti-ti-ri-ta-ta-rá-! Ti-ti-ti-ri-ti-ti-ri-ta-ta-rá!
Ti-ti-ti-ri-ti-ti-ri-ta-ta-rá!!

Ez a legfőlségesebb zene. Mert ha Orfeusz muzsikájára megindultak még a kövek is, — vajjon mely frenetikus hatásu muzsikának kell lennie annak, amelyikre tengernyi sok hadi, nem, rang, vallás és politikai különbség nélkül, szívből és nagyot rikkant, nyomban elfeledvén 35 napnak minden fáradsalmát?

Ez pedig olyan hatásu muzsikának bizonyult ez időben.

A vérmes ellenek egy szempillantás alatt kuszi — pajtasokká lőnek és még számos sipka levegőbe repült, addig felharsant a nóta:

— »Az kürtösök imho! le is futtak,

Vége vagy az nagy gyakorlatnak;

Százados ur, minden jót kívánok!

Én már többet vigyázzba nem állok!«

Holott valóságban még kiki szorul — hadi nyelven szólva — 5 perczig. Am ez nem nyom a latban. Fődolgoz az, hogy ime, alig 8 óra vagy reggel és máris lefuttak.

Mindezek után nem következhetett egyéb, mint komót való elbillégés az ugrásnyira eső állomásig és ott, miután estére határozódott az indulás, táborba szállás.

Főnséges nyugalom honolt kinek-kinek szívében és gyöngéd odaadással rakattak gulába a fegyverek.

tot el kelljen hagyni. Mivel tehát a jelenlegi eredmény egy határozott elvi alapot nélkülöző alkudozás eredménye, mely nem nyugtat meg és mivel opportunitási szempontból helyesnek ismert elvi álláspontot elhagyni nem szabad; továbbá, mivel egy ily módon felemelt kvóta veszedelmes precedenst alkothatna a jövőre; tekintettel végre az ország terhes pénzügyi viszonyaira és folyton növekvő állami igények kielégítésének szükségességére: a kvóta felemeléséhez nem járul hozzá a párt.

Polgári házasság Olaszországban.

Mikor nálunk a polgári házasság behozataláról volt szó, a liberális korifeusok azzal érveltek, hogy a művelt nyugaton már mindenütt be van hozva s így mi sem maradhatunk el tőlük. Azt persze bölcsen elhallgatták, hogy a művelt nyugaton nagyjából a forradalom idején hozták be azt, de ennek dacára seholy sincs oly határozottan vallásellenes tendenciája és formája, mint nálunk.

Olaszországban például csak a fakultatív formában volt eddig polgári házasság. Egy ízben már tettek kísérletet, hogy a katonákat és az állami alkalmazottakat kényszerítsék rá, hogy csakis polgári házasságot kössenek, de a társadalom nem fogadta be az ilyen katonatiszteket és állami hivatalnokokat s így csufos kudarcz után visszavonták ezt az intézkedést.

Most ismét készül az atheista kormány, hogy a polgári házasságot kötelezővé tegye. De még most sem mer olyanra gondolni, mint a milyennel a mi liberális törvényhozásunk boldogította országunkat.

Csak azt akarja ugyanis behozni, hogy az eskető lelkész kötelezve legyen — büntetés terhe alatt — minden házasságkötést bejelenteni a polgári hatóságnak, a házaselektnek pedig, ha azt akarják, hogy házasságuknak megszerezze az állam által biztosított jogokat, bizonyos meghatározott időn belül az *egyházi házasság után* a polgárit is meg kell kötniök.

Arra tehát nem gondolnak, hogy büntetés a lelkész és a feleket, kik a polgári kötés előtt a templomban megesküdnek, vagy pláne — mint a mi törvényünk teszi — hogy még a halálos ágyon kötött egyházi házasságtól is megtagadják az állami érvényességet.

Az elmúlt négy esztendő egyáltalán nem kedveltette meg nálunk a polgári házasság intézményét; de ha a törvényhozás még az ilyenekben is mereven elzárkózik a revíziótól, eljön az idő, mikor a nép nemcsak részleges, hanem egyetemes revíziót fog követelni.

A kvóta a bizottságban.

Valóságos fiók-parlamentté változott át ma a pénzügyi bizottság ülése. Nemcsak a bizottság tagjai, hanem számos érdeklődő képviselő is van jelen az ülésen, a melyen nagyon heves viták folynak s a mely előfutárja annak a viharoknak, a melyet a kvóta-kérdés a házban valószínűleg elő fog idézni. A tárgyalások valószínűleg a délutáni órákig fognak eltartani. Az eddigi tárgyalásról következőképen számolunk be:

A képviselőház pénzügyi bizottsága *Dániel* Ernő báró elnöklete alatt tartott mai ülésében, a melyen a kormány részéről *Szell* Kálmán miniszterelnök és *Lukács* László pénzügyminiszter, a pénzügyminiszterium részéről pedig *Toepke* államtitkár és *Fopovics* miniszteri tanácsos volt jelen, tárgyalás alá vette a kvótatörvényjavaslatot.

A tárgyalás megkezdése előtt *Barta* Ödön kérdésére *Szell* miniszterelnök közölte a bizottsággal az átutalási eljárás eredményeit és a közös költségvetés tételait, a melyekre vonatkozólag *Lukács* miniszter további részletes előterjesztést tett a bizottságnak. E bizalmas jellegű előterjesztések tudomásul vétele után a bizottság áttért a törvényjavaslat érdemleges tárgyalására.

Neményi Ambrus előadó: Ez a javaslat a klasszikus nemzetgazdaságtan világhírűvé vált egy polémiájára emlékeztet, a mely Bastiat és Proudhon között lefolyt. Bastiat óriási hatást ért el egy röpirattal, a melynek címe a könyv minden fejezetének és minden kikezdésének végén visszatért és mely így hangzott: *Ce que on voit et ce qu'on ne voit pas.* (Arról, a mi látható és arról, a mi nem látható.) A ki a kvótajavaslatot ismertetni akarja, ha híven ismerteti, kénytelen foglalkozni azzal, a mi a paragrafusokban benne van, hanem azzal is, a mi organikusán ide tartozik ugyan, de a javas-

latban nem látható. Részben azért nem látható, mert mint régi sérelem egészen ki lett küszöbölve, részben azért nem látható, mert mint általunk követelt igazságos megoldás a kiegyezésnek más aktáiban bennfoglaltatik és a magyar törvényhozás által korábbi alkalommal megszavaztatott. Ilyen a preripuum, ilyen a fogyasztási adóknak és a velük összefüggő kérdéseknek a valódi helyzete és az igazságnak megfelelő rendezése. Ezek az ügyek régebben szintén a kvóta-törvényben foglaltak helyet, később egy részüket áttették a közös vámterületről szóló törvénybe, de a sérelem, melyet Magyarország szenvedett, nem lett kisebb az által, hogy az egyik törvényből a másikba vándorolt át. Most már a sérelmeket végleg kiküszöböltük és ezt érdemes számba venni. Áttérve a kvótára, konstatálja, hogy harmincz év óta a bizottságok egyszer sem tudtak meg egyezni a kvóta-számra, még kevésbé a kvótakulcsra nézve. Megbízható és megnyugtató kvótakulcs nincs is. Mert két nagy birodalomnak összes erőforrásait nemcsak pontosan meghatározni, hanem egymással arányba is hozni, oly vállalkozás, mintha valaki a mérhetlent próbálná megmérni. A tradíció mégis bizonyos alapelveket állapított meg, a melyeknek alkalmazása természetesen más az osztrákoknál és más nálunk. A magyar bizottság 1887-ben összeadta egy tíz évi ciklusban befolyt egyenes és közvetett adók bruttó-összeget, levonta belőle az átfutó tételeket és az egyoldaluan létesített adókat, a megmaradó összeget pedig a kvóta alapjául vette. A vita aztán a körül folyt, mi hagyható ki és mi veendő fel a számításba? A döntő csatát itt vívták és ezen a ponton remekelt a magyar kvótabizottság előadója, mikor bámulatraméltó elmélettel, leleményességgel, szívóssággal és tudással ezt a pozíciót nemcsak fényesen, de sikeresen megvédelmezte. Ez a számítási alap, a melyet a magyar bizottság 1887-ben felállított, akkor a preciptummal együtt 30,6 százalékos kvótát eredményezett, 1898-ban azonban már 33,84 százalékos magyar kvótát mutatott ki. De nem szabad felejtetni, hogy ez magyar számítás volt, nem pedig osztrák és hogy az osztrákok ezt a számítást erősen osztrámolták. Itt állott be azután szüksége a

Ekkor sült ki, hogy hadaink tulajdonképpen roppant vitézül forgatták énjüket, mert ime, dallás ezredparancsnokuk értesül adá, hogy legfelsőbb helyről elismerés jutott osztályrészül nekik. Ezzel kapcsolatosan kontráztak az előke-rekedő felhők és tartós esőt szítottak az elismert hadak nyaka közé.

Csak hogy mindez már nem sokat nyomott a latban. Utóvégre is az esti 9 óra, az indulás pillanata elérkezett és — noha az eső megátalkodottan zuhogott — a hadak vasutára ültek és megindulának hazafelé.

Párját ritkító rendben és jó kedélyhangulatban érkeztek meg hadaink a füstös voltáról immár közjegyzőileg is hitelesíthető állomásunkra, csupádon-csupán egy zupás őrmester, természetesen számvívó, veszett el Szolnokon.

15-ikén, délután lépték át újra az edzett hadiak a Barátok-utcai laktanya kapuját, de csak azért, hogy másnap lágy civíl öltözékekben újra kilépjenek azon, visszatérve így polgári jogaikhoz, kötelességeikhez, feleségeik és gyermekeikhez.

Csupán egyes kiváltságosakon esett meg azon, eléggé nem is gáncsolható, fordulat, hogy súlyos napok tartamára visszatartattak, mint szigoruan kezelt és óva-óvott vendégek.

Ezek közé sorolandó — természetesen csillag alatt — két ifju és üde kadét is, kik szívbéli állapotaikból kifolyólagos parázs látogatást czélozó, mégis Pilisről Budapestre történt, rövid félnapos tartamu megugrások kapcsán

elegyes fegyelmi kihágások mián fejenként 15 napi pótkurzusra visszatartottak, — így kényszerülvén fiatalágukat egy zupás őrmesteri szoba kopasz négy fala közé — fejenként 15 napra — eltemetni. Ide sorolandó végül Dodo főhadnagy 5 napi magányba vonulása is, — melyet nevezett felsőbb hadi tanulmányokra fordíthatott. Legalább feltehető, hogy erre fordította, noha kifogásolt sipkáját majd hogy ki nem fordította.

A csillag mint mindenütt — itt is azt jelenti hogy kisdud énekeink sorozata ime, lezajlott. Nem mulaszthatjuk el azonban, hogy — csillag alatt — meg ne emlékezzünk azon megátalkodott csörgőkigyósokról, akik ennyi bokros fáradalmak után, ily mesébe illő hosszu utazás és végkimerítő ferblízések közvetlen utánna összegyülemltek este a Kék-macskába, mely kocsmának hívták állapotban a legkifogástalanabb sörkosztokat mérlegelik ez idétt rohamosan fejlődő városunkban.

Itt, ezen az italok áztatta helyen, keltettek az ifju, de kipróbált harcosok méltó feltűnést; egyrészt az által, hogy szemöldökeiktől el, egészen nyakukig a kihálófélben levő Cseppewayo indiánok színét viselék leégett ábrázatukon, továbbá is másrészt azért, mert dupla adagokat ettek, a sört csizmákból szörbölték és szörnyen hangosan hervadoztak — másnap reggelig.

Ugyancsak csillag alatt megemlítendőnek

tartjuk, hogy sokfelé sirmalmak estenek, holmi váratlan viszontlátások révén.

Legvégezetül pedig, hogy a vendéglősök irónjai e napon, a döntőleges végleszámlás napján, szemérem nélkül, de triplán fogtak. A városháza számvevői hivatalába pedig beköszöntött a névtelen átok, a katonaszállásolók felvonulása, fejenként egy-egy (10-től 30 gombnyi összegű) fontos papiros czédulával.

Végezetül, hogy a hadak vidékre tartozó részlete noha kiki megkapá az illetékes baksikokat, előre megfontolt tévedésből — utánvétellel érkezett meg övéi körébe.

* * *

Epilogus.

Tizedik, szóval utolsó énekünk záradéka-képen ime, hozzáfűzhetjük az elmondottakhoz, hogy az árván maradt asszonykák férjeiket, a támaszra utalt kisdudek pediglen apáikakapták és nyerték vissza 1899-ik évi szeptember 15-ike és 17-ike közepette.

Tartozunk azonban az igazságnak azon kijelentéssel, hogy ezen visszakapás meglehetősen elszomorító jelenségek konstatalása kapcsán történt. Átlag 10 kilót, huzamosabb időre terjedőleg élet- és munkakedvet, továbbá csendes hajlamokat veszített ki-ki a hazatértek közül. És míg a csörgő kigyók a falra és szegre kerültek, kitéve a maró rozsdá mindent felölő munkálkodásának, és míg a sipkák a ti-

kompromisszumnak, a melynek eredménye az az összeg, a mely 33·84 százalék és 34·4 százalék között van. Kétségtelen, hogy a magyar bizottság ekkor nemcsak az osztrák számbeli ellenvitésekkel számolt, hanem politikai és általános gazdasági motívumokkal is. Ha a pénzügyi bizottság ugyanezt teszi, akkor konstatálhatja, hogy az államháztartás mérlegében ez az új teher kárpótlását találja a bevételeknek azon többletében, a melyet az átutalási eljárásban, a kiviteli jutalmakban, a bankvadászokban és a bélyegegyezményben kapunk, úgy, — hogy ami a legsúlyosabb aggodalom volna — államháztartásunk egyensúlyának megzavarásától ez okon nem kell tartanunk. Igaz, van benne valami, melyen elkedvetlenítő, hogy egy 30 éves jogos küzdelemnek most elért gyümölcsét a fokozott közönségi hozzájárulásra fordítsuk, de viszont igen becses eredmény az, hogy biztosítjuk a kiegyezés egészét minden véletlen és minden rosszindulat ellen. Biztosítjuk egyebek között a valuterendezést is, a mely a magyar pénzügyi függetlenségnek első és nélkülözhetetlen előfeltétele. Ugy vagyunk vele, mint aki egy hosszú pert befejez áldozatok árán is, melyeket különben igazoltaknak nem tekintett. Véget kellett vetni az eddigi zavaroknak, a melyek mellett oly korszakban, a mikor világos szerte mesés gazdasági emelkedés mutatkozott, egyedül a monarchia és a monarchiában leginkább Magyarország mutatta a santagnacionak, a visszaesésnek és sok tekintetben a válságnak jeleit. Ennek megszüntetése, a közjogi és közgazdasági békének néhány esztendőre való biztosítás oly cél, a melyet, hogy a kvótabizottság komolyan szemügyre vett, nagyon is érthető és a melyért a pénzügyi bizottság sem fogja dezavualni. Ezért ajánlja a javaslatnak elfogadását.

Kossuth Ferencz hosszú beszédben temérdek sok statisztikai adattal bizonyítja a kvóta jogosulatlanágát, melyet azután **Komjáthy** Béla is támogatott.

Szell Kálmán miniszterelnök részletesen felel ez adatokra s számításokkal bizonyítja eljárása helyességét.

pegő trónörökösök fejére vándoroltak, holott a a Gyulai-táskák — e fontos hadászati szerelések — a ház asszonyának korlátlan tulajdonává, kulcs, gyűszű, olló és pénztartójává hasonultak át, addig vajmi nehezen történt, hogy az imént hadakozó férjek és apák gyors egymásutánban jámbor, sőt adófizető polgárokká asszimilálódtak légyen.

Még sokáig vissza-vissza rezgett szívükben a mozgalmas 35 napok emléke és még mindig vissza-vissza sóhajtották azt a boldog garzon-állapotot mikor — kiki hű Száncsó Panzájával (már mint tisztiszolgájával) — élénken adá a bankot és a fiatal, de nőtlen hadfit.

Am a gyorsan tovaferdülő idő lassanként fátyolt von mindenre; mindent bepókháló, mindent fakít; így vagyunk a Hadak utjával, modern korunk e legkimagaslóbb nép — és társadalmi mozgalmával is. Ime a hó szítál, szítál és mindezen izgalmas, mozgalmas napok képe, amelyeket pedig — hej! de mennyi érzéssel! — átélünk izról-izre, lám, köddé szürkül előttünk.

Megénekeltük hát, kedves olvasó, — megénekeltük, hogy nyomaveszetten el ne tűnjék ez is, mint annyi kedves valóság, amelyek du-biózus mesévé vedlenek a valószínűtlen emlékezet mián.

A transzváli háboru.

Soha homályosabb, zagyvább, megbizhatatlanabb hírek még nem érkeztek harcztérről, mint a mostaniról. Az angolok valósággal szélhámós ügyességgel tudják a világot bizonytalanságban tartani arról, hogy a sorsuk rosszul áll Transzváiban és nem tudnak a búrokkal eredményesen megküzdeni. A búrok a magok részéről nem sokat törődnek azzal, hogy milyen hírek röpködnek világgá. Nekik kedvezni látszik a hadi szerencse, mert ha nem úgy volna, bizonyára biztosabb és határozottabb hírek érkeznének angol forrásokból a harcztérről. Nagyon jellemző a búrok viselkedésére és hősi gondolkodására **Joubert** tábornok egy levele, a melyet **Ladysmith** előtt irt egy angolországi barátjának.

Tudtuk ugyan — írja **Joubert**, — hogy az ellenünk kezdett pusztító hadjárat az összes európai népeknél a legnagyobb megbotránkozást fogja kelteni, de azt is tudtuk, hogy intervenczióra egyetlen nemzet sem fogja magát elhatározni. Anglia kardesörtetése, Anglia hatalmas flottája annyira megfélemlítette még a legerősebb hatalmakat is, hogy nem mernek tiltakozni az angolok aljas földéhsége ellen, még ha saját érdekük szenved is miatta. A fegyverkezést a búrok titkolták az angolok előtt, az angol kémeknek csupán az elavult tüzérség anyagába engedtek bepillantani. A tábornok szembeállítja a hadakodó felek erejét, de az angol tulerő nem ejti kétségbe. Szívem mélyében megvagyok győződve, hogy győzni fogunk. Ez a diadalmas reménységár vonul végig az egész levélen, olyan guerilla-háborút lát lelki szemével a hadvezér, a melynél véresebbet nem ismer a világtörténelem és a melyet az angolok csak kevés ideig tudnak elviselni. A szabadság himnusza lüktet minden búr katona vérében, a vallás mellett a haza a legszentebb a búr népnek. Győzni vagy meghalni — nem zászlókra iratta ezt a búr nép, hanem az anyatejjel szívta magába az imádást és rajongást hazájáért és szabadságáért.

A mai nap **táviratai** a következők:

Köln, nov. 28. A angolok helyzete olyan komolyra fordult, mint a »Köln. Ztg.«-nak Transzváiból táviratozzák, hogy a legpresszimistikusabb álláspont sem tétélezte volna föl. A búrok az egész vonalon győzedelmeskednek. *A fokföldi népek csak a legcsekélyebb jelre várnak, hogy fölkeljenek az angolok ellen.*

London, nov. 28. Kinos aggodalommal várják a jelentést a kiküldött uancer-ezredről, melynek soráról eddig még semmi hír nem érkezett sem a kiküldött kémcsapatokról. Azt hisszük, hogy ezek is a búrok fogságába estek.

Köln, nov. 28. A Köln. Ztg.-nak jelentik a Fokvárosból, hogy az angolok helyzete rendkívül válságos. A búrok offenzívája olyan erős, hogy ezt az angolok csak nagyobb haderővel tudnák kiegyenlíteni, ekkora haderőt azonban az angolok nem tudnak kiállítani. Nagy lehangoltság uralkodik az angol hadseregben. Az angolok előrehaladása ugyszólván lehetetlen, mert a búrok minden vasutat elpusztították.

Páris, nov. 29. A **Matin** jelentése szerint **Monson** angol nagykövet **Delcassé** külügyminisztert jegyzékben értesítette az Anglia s Transzvál és Oranje között való hadiállapotról.

London, nov. 28. Néhány hét előtt a lordmajor ünnepi ornátusban, a londoniak lelkesedésében bucsuztatták azon ausztráliai dzsidás csapatot, melyet **Aldershofban** kiképeztek. Most a Fokvárosból

jelentik, hogy az önkéntes csapat meg gondolta a dolgot és *visszautazott Ausztráliába*. Ausztráliában mozgalom indult meg, hogy a csapatot karhatalommal vigyék vissza.

Telefonozás a föld alatt.

— A telefon központ kábeljei. —

A nagyváradi közönség, melynek e Fő-utcán, **Bémer-téren** van járó-kelője, bizonyára legjobban kívánja a drót nélküli telefon és telegráf feltalálását.

A gyalogjárda kövezete ugyanis vandál mód fel vannak szakgatva, az alóla kiszedett kövek, homok, föld a gyalogjárón hevernek. A **Bazár-szorost** most még inkább megilleti a szoros elnevezés, mert biz az nagyon szoros és valósággal életveszélylyel jár rajta az átmenetel. Vagy legalább is a rendes napi korzó el van rontva alaposan.

Ez a nagy fölfordulás pedig onnan van hogy a telefon központ kábeljeit rakják le még pedig mindenütt a gyalogjárók alatt, hogy a rezonancia annál kevesebb legyen.

A hol ugyanis a telefon hálózat már nagyobb mértékben van kiépítve, mint nálunk is, ott biztonsági és szépészeti szempontok parancsolják, hogy a villamos vezetékek ne a házak tetején vezettessenek, hanem a föld alatt. Csak hogy a villamos vezetékekül szolgáló drótokat a földbe helyezve el kell szigetelni mindentől, hogy részint az áram meg ne szakadjon, részint pedig a drót a vegyi bomlásnak ellent álljon. Ez történik a kábel lerakás által.

A kábel tehát nem egyéb, mint konzervált drót. Elsőben az Anglia—Amerika közti tengeri kábelnél használták. Mikor ezzel készen voltak, akkor vették észre, hogy nem számítottak a kábelnek egy igen rossz szokására, a mit igen nagy *bajnak* tartanak. Az angol parton megadott jel ugyanis az amerikai parton *csak* (!) hét másodperc múlva jelentkezett. Fizikai nyelven szólva a roppant nagy masszájú kábel drótnak nagy a kapacitása, vagyis sok villamos áramot köt meg. Telefon kábeleket tehát, hogy a hangmagasságokat is kellő színezettel visszaadják — finomabban készítik.

Az egy telefonáramkörhöz tartozó hajlékony rézdrótokat szigetelő folyadékba áztatott papirosba csavarják. Az összes rézdrótokat ezután guttaperkás juttafonállal csavarják körül, hogy pedig a víznek is ellentálljon, az egész körül ólomlemezre préselnek. Ha azt akarják, hogy a kábel erősebb behatásoknak is ellentálljon, még az ólom lemezre szigetelő folyadékba áztatott juttát csavarnak, aszfalttal borítják és vasfegyverzettel látják el.

Az a kábel, a mit Nagyváradon leraknak, az ólomlemezen felül még csak kátrányos juttafonálba van csavarva s száz pár rézdrótot foglal magában. A kábel azon részét azonban, melyet a vashid alatt vezetnek el, vasfegyverzettel látják el. A hol a kábelek összekötésére van szükség, azon helyre ponyva sátrat emelnek, mely alatt egy szakértő munkás szét bontja a kábelek két végét s a megfelelő drótokat külön-külön összeköti s azon helyet a megfelelő szigetelő borítékkal ellátja. A munkálatok még egy hétig fognak körülbelől megtartani.

A kábeleket a munkálatokhoz a pozsonyi kábelgyár részvénytársaság szállítja.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Deczember 2. Thea estély a Zöldfában.
 Deczember 8. Diák-matiné.
 Decz. 6. Esküdtszéki tárgyalás
 Decz. 10. A zenekedvelők hangversenye
 Deczember 17. Gyermekbarát-egylet közgyűlése.

* **Személyi hir.** *Fapp* Miklós kir. tanácsos pénzügyigazgató a pénzügyminiszter megbízásából tartandó vizsgálatok megejtése végett több napra Szilágymegyébe utazott.

* **A miniszterelnök otthonában.** Ide s tova fél esztendeje, hogy *Szell* Kálmán a kormány élére állt. Hosszu életű lesz-e miniszterelnöksége a földön, vagy nem? találgatták, bizonygatták ki ilyen, ki olyan alapon. Ám a skeptikusoknak nyomós argumentumuk volt arra, hogy *Szell* Kálmán maga sem bizhatik tulságosan kományelnöksége tartósságában, mert teltek a hetek, teltek a hónapok, de *Szell* Kálmán még egyre csak muzeum-utczai lakásán maradt s csak nem foglalta el a budai miniszterelnöki palota fényes termeit. A skeptikusok kétkedésének azonban vége szakadt immár: a Pol. Ért. jelenti, hogy *Szell* Kálmán tegnap családjával együtt beköltözött a budai miniszterelnöki palotába, melyet kívül is, belül is megrenováltatott. Most a hivatásszerű időjósok ebből ismét azt következtették, hogy ez döntő bizonyosság rája, hogy *Szell* Kálmán egyelőre nem szándékozik elhagyni a miniszterelnöki széket.

* **Ajánlat a színház berendezésére.** A városi színház kárpitos munkáira és szőnyeg berendezésére *Kunz* József és társa kereskedő cég tett ajánlatot, a költségvetésben megállapított összegért. A színház építésére felügyelő bizottság a *Kunz* cég ajánlatát, árlejtés mellyel elfogadásra ajánlotta a városi tanácsnak; de azzal, hogy a költségvetésbe felvett összegből legalább 6% leengedést tegyen. Tegnap a *Preis* Mihály butorraktáros és kárpitos cég ajánlatot adott be, a melyben hajlandónak nyilatkozik a színházhoz szükséges kárpitos munkákat 8 százalék engedménnyel elkészíteni.

* **Thea-estély.** A thea-estély vasárnapi fényes sikerén felbátorodva a Bihar megyei nőegylet az Erzsébet leányárvaház telepén felállítandó menház javára *szombat*on, azaz f. hó 2-án ismételten thea-estélyt rendez, még pedig ezuttal a Zöldfa szálloda nagytermében, még pedig úgy, hogy a thea az 50 kros thea czédulák ellenében fel lesz szolgálva a rendes vendéglői személyzet által. Az estély rendezőbizottsága ma tart ez ügy megbeszélése végett ülést.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter dr. *Serly* Jenő nagyvárad lakos ügyvédjelöltet az ó-becsei kir. járásbirósághoz aljegyzővé nevezte ki.

* **A helyi ipar pártolása.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara ez előtt két évvel készített egy szabályrendelet-tervezetet, a mely hivatalos volt a városi munkálatoknál a helyi iparnak előnyt biztosítani. A szabályzat azóta megjárta egy pár szakbizottságot és sokat, nagyon sokat hevert egyik-másik hivatalos fiókban; de azért annyira még nem jutott, hogy a törvényhatóság elé kerüljön s most a közlekedési szakbizottságnál pihen. Addig, míg itthon a helyi ipar támogatásáról szóló szabályzat-tervezet ily mostoha bánásmódban részesül, más kamarák mintául kérik, hogy a szerint

vigyék keresztül kerületeikben az ottani ipar támogatását. Nem lehetetlen s Nagyvárad városának szegényére fog válni, hogy az itt készült szabályrendeletet másutt hamarabb fordítják a pangó kisipar hasznára, mint nálunk.

* **A táblai elnök vizsgálata a törvényszéknél.** A nagyvárad kir. törvényszéknél nagy erővel, buzgalommal dolgozzák fel a még elintézetlen ügyeket, hogy új évre, mikor az új bűnvádi eljárás életbe lép, teljesen kurensben találja az új rend a törvényszéket. *Ritók* Zsigmond, a nagyvárad kir. tábla elnöke tegnap megkezdte a kir. törvényszéknél a hivatalos vizsgálatot, a mely körülbelül eltart a hét végéig.

* **A 8 éves Arany János szótára.** A m. t. Akadémia hétfői gyűlésén egy érdekes és egyuttal értékes ajánlatot mutattak be. A könyvtár számára dr. *Kovács* S. János, a nagyvárad felső kereskedelmi iskola igazgatója avult, fakó papírra nyomott latin kézi szótárt küldött 1823-ból, a melyet Arany János használt *nyolczesztendő*s korában. A szótár tábláján a nyolczéves kis Arany Jánosnak ez a verse ékeskedik:

Ha akarod tudni,
 Ez könyv kié légyen,
 Az Arany Jánosé,
 Ki sokáig éljen.

»Vevődött jó debreczenies 10 garason 1825-ik esztendői őszi vásárban.«

A könyvhöz az intézet fűtője utján jutott *Kovács* igazgató. A fűtő ugyanis Arany anyjának a révén rokonságban van az Arany-családdal. A fűtő neve *Megyeri* János, ki a könyvet apjától örökölte, apjának pedig maga Arany János adta.

* **Mibe került az új járványkórház?** Az ujonnan épített városi járványkórháznál, melyet hivatalosan már *Szent László-kórháznak* cizmeznek a városházán is, megtörtént az épületek végleges átvétele s a végleszámlálás. Az összes építkezések, a költségvetési összegből történt 22-1% levonása után 53343 korona 54 fillérbe kerültek. Ebből 45700 koronát időközben kifizetett a vállalkozóknak a város s e szerint még 8143 kor. 54 fillér fizetendő. Mivel előre láthatólag folyó évi deczember hóban a városi pénztárból nagyobb kiadásokat kell teljesíteni, *Ragány* János városi főszámvevő indítványozta, hogy a törzsvagyon-alap tulajdonát képező és a helybeli Gazdasági és Iparbankban elhelyezett letéti összegből 19712 korona 56 fillért mondjanak fel s utalják ki a házipénztárba. Ebből fizeti ki a Szent László-kórház még hátralevő építési összeget.

* **A diákok matinéja.** A nagyvárad prem. r. főgimnázium ifjusága — mint már tegnapi számunkban megirtuk, — deczember hó 3-án a gimnázium disztermében matinét tart, melynek főérdekeségét fogják képezni azok a szép zeneszámok, a miket a program feltüntet és a drótnélküli telegrafálás bemutatása. A szétküldött meghívók szövege a következő:

Meghívó. A nagyvárad prem. főgimnázium ifjusága 1899. évi deczember hó 3-án, vasárnap, d. e. fél 11 órakor a főgimnázium disztermében »segélyegylet«-e javár. matiné-t rendez, melyre kívül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti díj 1 korona. Felülfizetéseket a jótékony cél érdekében köszönettel fogadjunk és hirlapilag nyugtázzunk. Jegyek előre kaphatók: Fábry testvérek, Roth M. utóda és Pauker D. urak üzletében. Műsor: 1. Nyitány »Tancred« cz. operából. Előadja a főgimnázium zeneegyesülete. 2. Megnyitó beszéd. Tartja *Bresztovszky* Ernő VIII. o. t., a matiné r.-bizottság elnöke. 3. H. Wieniawsky: Legende. Hegedü-

solo. Előadja *Frankó* Sándor IV. o. t. 4. Gyáva. Monolog. Rudnyánszky Gyulától. Szavalja *Mogán* Ákos VII. o. t. 5. A szarvasbogar és a pille. Veit Edétől. Énekli a főgimnáziumi dalos egyesület. 6. A drótnélküli telegrafálás. Előadás. Irta és kísérletileg bemutatja *Rotter* Salamon. 7. Pablo de Sarasate: »Zigeunerweisen. Hegedü-solo. Előadja *Waldmann* Géza VIII. o. t. 8. Mese a nagy eszizmárol és kis cipőről. Kiss Józseftől. Szavalja *Fehér* Adolf VIII. o. t. 9. Meyerber: Koronázási induló (a »Proféta«-ból.) Előadja a főgimnázium zeneegyesülete.

* **Megerősített alapszabály.** A nagyvárad első polgári kölcsönösen segélyző temetkezési társulat alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium, a bemutatási záradékkal elállta.

* **Az utolsó előadás.** Nagyvárad közönségének hat hétig elég jó szórakoztatást nyújtott a Henry czirkusz. Már ez is megy s a míg a várva-várt séta hangversenyek bekövetkeznek, ismét beáll teljesen a holt szezón. A czirkusz a mai utolsó előadással bucsuzik el Nagyvárad közönségétől. Az utolsó előadásra a társulat kiváló műsort állított egybe, hogy kellemes szórakozást nyújtson a közönségnek.

* **Korzót V.-Váraljának.** Nagyvárad városa a váraljai oldalon levő Körözs-partot, a mely a Nagyhidtól a velenzei vasuti hidig terjed, némileg feltöltötte. *Szmetka* György törvényhatósági tag beadványt intézett tegnap a városhoz ezen ut érdekében. Arra kéri a várost, hogy a Bazar-szoros kibővítése céljából elbontott házak törmelékait hordassa a város az említett Körözs-partra s hivatkozik e tekintetben egy korábbi tanácsi határozatra. A beadványban felhossa, hogy Velenzeinek nincs semmi fás tere, üdülő helye, levegője rossz, mert az utak rosszul vannak kövezve, sárosak, porosak, a sok gyár is megfertőzti a levegő tisztaságát. Velenze lakosságát tulnyomó részben a munkásosztály alkotja, a sok munkás, napszámos ember, üzleti alkalmazott, segéd és varrólány, kikre nagyon rá férne egy kis humánus intézkedés. Mikor az állam is intézkedéseket tesz a közönség érdekében a tüdővész és egyéb járványok megelőzésére, a város sem térhet ki e kötelesség alól. *Szmetka* György a multban sokat fáradozott ezen városrész érdekében. Ezen beadványa is életre való s érdekes arra, hogy a városházán megszivleljék.

* **Anyakönyvvezetői kinevezések.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Biharvármegyében a drágcsékei anyakönyvi kerületbe *Pártl* József körjegyzőt, továbbá anyakönyvvezető helyettesekké a felső-ábrányiba *Koch* Károly s. jegyzőt, a tenkeibe *Laszkaráti* Jenő s. jegyzőt, a belfenyériben pedig *Török* Bálint s. jegyzőt nevezte ki és a felső-ábrányi anyakönyvvezető helyettes kivételével, a kinek hatáskörét a születések és halálozások anyakönyvezésére szorította, valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta.

* **Egy kalandos életű festő.** Egy érdekes magas termetes alak állított be tegnap este szerkesztőségünkbe. Egy névjegyet hagyott nálunk, hogy az esetleges kérdézősködésekre felvilágosítást adhassunk. A névjegyben ez áll:

Teodor Ritter v. Bulkiewicz
 Akad. Kunst-Maler

Kijelenti, hogy tisztességes munkával akarja kenyerét megkeresni. Származása mint már neve is mutatja *lengyel*. Atyja lengyel ezredes volt s az ő festő pályáját az 1863-iki lengyel forradalom szakította félbe, a mikor ugyanis megsebesülve Szibériába hurczolták s pár hónapi rabság után besorozták az orosz hadseregbe. Részt vett a Kina s Perzsia elleni háboruban, majd 12 év után kapitányi ranggal és nyugdíjjal, szabadon bocsájtották azon kikötéssel, hogy az orosz vallásra térjen

át. Ő azonban megmarad lengyelnek s azért elhagyta Oroszországot s ide jött Magyarországra, hol már hosszabb idő óta keresi kenyerét a festéssel. Jelenleg Nagyváradon tartózkodik (Fő-utca Bethlen ház) s a közönség megbízatását kéri. Fest arcképeket, tájképeket, üvegre, vagy vászonra, fára stb. Egyes iskerült művei Fő-utcán a *Sebő* Imre könyvkereskedés kirakatában vannak elhelyezve.

* **Hová lett a váltóhamisító?** Érdekes levelet kapott tegnap a rendőrség Romániából. Egy *Nikolije* Kozma nevű bolenyi könyvelő írta azt, hogy egy *Flus* Miklós nevű ember, a kinek Drág-Csékén birtoka volt, később pedig váltóhamisítást követett el s megszökött, jelenleg Romániában tartózkodik s ha a rendőrség jónak látja, ő úgy fogja intézni a dolgot, hogy el lehessen fogni. Ugy látszik, hogy Nikolije nem valami nagy jóakarója Flusnak. A rendőrség előbb megvizsgálja az ügyet s csak akkor fog határozni.

* **Ruhakiosztás.** Felkértünk a következő sorok közlésére: *Felhívás.* A nagyvárad i. n. öngyűlése tagjait értesitem, hogy a szegény leányoknak téli ruhával való megajándékozása ma, szerdán d. u. 2 órakor fog a reál- és polgári iskola torna-csarnokában megejteni. Felkérem a öngyűlése t. tagjait, hogy a ruhakiosztásnál megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1899. nov. 27-én. *Incze Lajosné*, alelnök.

* **A Nemzeti Színház új igazgatója.** Tegnap dönt el, a Nemzeti Színház új igazgatói állásának kérdése. Széll Kálmán mint belügyminiszter gr. Keglevich István intendánssal egyetértőleg döntötte el a régóta függőben lévő kérdést, a mely természetesen elsőrangú kérdése a színház virágzásának, vagy boldogulásának. Gróf Keglevichnek volt egy jelöltje, a kitől azonban csakhamar ő maga állt el. Ez egy régi újságíró, szerkesztője egy lapnak. Szóba kerültek még dr. Váradi Antal, a Nemzeti Színház jelenlegi dramaturgja, Ditrői Mór, a Vigszínház mostani igazgatója és Somló Sándor, a Nemzeti Színház tagja. A belügyminiszter úgy döntött, hogy az új igazgató *Somló Sándor* és pedig 1900. év április 1-étől számítandó szerződéssel. Gróf Festetics Andor, a jelenlegi igazgatót első osztályú osztálytanácsossá nevezik ki a belügyminiszteriumba.

* **Okos határozatok.** *Csanád-Apáca* községben, hol csak nemrég történt azon országos feltűnést keltő dolog, hogy a már volt községi iskolák ismét római katolikus felekezeti iskolák nyilváníttak, a folyó hó 24-én tartott községi képviselő testület, a következő határozatokat hozta: 1. Vasár- és ünnepnapon délelőtt fél 10 órától a község házában hivatal nincs s a felek elutasítottak. 2. Vasár- és ünnepnapon istentisztelet alatt tilos a utcákon és területeken való csoportos ácsorgás s ez idő alatt a korcsmák kiürítettek. 3. Tilos bármikor korcsmából jövőnek vagy odamenőnek magukat zenevel kísértetni. 4. A korcsmában a pénzrekarttyázás és suhanczoknak ott időzése, valamint a szokásos gabona orvgazdaság, a fiatalság által otthon ellopott gabonának potom eladása s megvétele a legszigorubbán ellenőriztessék s minden egyes esetben feljelentetik s szigorú büntetés kérik. 7. Éjjel az utcán csavargó fiatalság felelősségre vonandó s szigorúan büntetendő. 6. A korcsmákban a közérkölcösiségre szigorú felügyelet gyakorlandó s az ez ellen vétő korcsmáros üzletének bezárása s így ezek kevesbbitése azonnal kérik. Mindezen határozatokat a képviselőtestület *Bartha* István plébános indítványára egyhangulag hozta s azokat igen nagy örömmel vette.

* **A szebeni színházi eset.** Az illetékes katonai hatóság megbüntette *Eperjesy* Géza huszárkapitányt, mert a szebeni színházban pissegett a mikor egy, a magyar érzést sértő darabot adtak. A szebeni városi törvényhatóság ülésén a polgármester már vá-

laszolt a színházi ügy dolgában hozzáintézett interpellációra. A polgármester válaszában kijelentette, hogy a hadtestparancsnokot, *Probst* lovag tábornagyot Szebenbe való hazakerkezése után fölkereste és neki a színházi esemény lefolyását elmondta. Nagy elégtétellel — ugymond — hogy a hadtestparancsnok nagy előzékenységet tanusított s kijelentette, hogy az ügyet hadbírószághoz utasította s a szigorú eljárásban teljes elégtételt foglaltatik. A polgármester erre megjegyezte, hogy miután a polgárság a büntetésről hivatalosan índomást nem vehet, kézzelfogható elégtételt csak akkor nyerne, ha *Eperjesyt a városból áthelyeznék.* A polgármester kijelentése szerint a *hadtestparancsnok ezt is megígérte* és fölhatalmazta a polgármestert, hogy ezekről a városi képviselőtestület felvilágosíthatja. A szebeni színházi ügy, interpelláció alakjában a magyar képviselőházban, vagy a delegációban valószínűleg még napirendre fog kerülni.

* **Uzsora a borral.** Alsófehérmegye M.-Heropa, Ozol és M.-Sülye községekben a must elővásárlásba burkolt uzsora annyira elharapódzott, hogy a népet általános elszegényedésbe sodorta.

Az uzsorások egész üzletszerűen vetették ki hálójukat a szegény népre, nemcsak 50—60—100, hanem 500 százalék uzsora kamatot is hajtottak le kérelmetlenül adósukon s egy pár veder must fejében kapott pár forint miatt elárverezték soknak egész telkét, mert mustjuk nem teremvén, a felkínált előleg s annak 20 százalék kamatait az uzsorások el nem fogadták, hanem 100 százalékot túlhaladó kamatot követeltek. A megye közigazgatási bizottságának felterjesztésére a miniszterium novemberben elrendelte, hogy az említett községekben az uzsora hivatalból üldöztessék.

E czélból a napokban Göthy Bálint vizsgáló bíró és gróf Lázár Miklós ügyész a helyszíneire kiszállva, a három községnek majdnem összes lakosait kihallgatták. Az írásbeli bizonyítékokat beszerették s még ott a helyszínen az uzsorásokat felelősségre vonták és a vizsgálatokat mind a három községben egy pár nap alatt, majdnem teljesen befejezték.

Ily erélyes eljárás mellett remélhető, hogy az említett községekben évek óta üzött lelketlen uzsorának egyszer s mindenkorra nyakát szegik.

A csarnóházi rablók.

— Megtámadott lelkész. —

Monstre bünpörnek a tárgyalását kezdte meg tegnap a büntető törvényszék. A bünperben kilencz vádlott van, akiket kilencz védőügyvéd véd.

A vádlottak esküllői oláh földmivelők, a kik ellen az a vád, hogy a nyáron megtámadták a csarnóházi gör. keleti lelkészt, akit kifosztottak.

A tárgyalásra több mint ötven tanu van beidézve s miután minden tanu kihallgatása hosszabb időt vesz igénybe, a tárgyalás valószínűleg csak holnap este fog véget érni, lehetséges azonban az is, hogy csak csütörtökön.

Ez év június 7-én éjszaka kilencz bekorozott arcú marczona alak, késekkel és dorongokkal megtámadta a csarnóházi gör. keleti lelkészt, *Laszk* Demetert, egy hetvenhat éves öreg embert, kitől pénzt követeltek.

Az öreg lelkész annyira megijedt a váratlan látogatóktól, hogy szólni sem tudott, a felesége pedig elájult. A rablók mikor látták, hogy a lelkész pénzt nem ad, a rabláshoz kezdtek. A szobákban levő szekrényeket feltörték s azokból a talált kilenczvenkét forint készpénzt elvitték, az öreg lelkészt megmotozták s zsebéből elvették az óráját.

De ezzel nem elégedtek meg, hanem elvittek amit csak tudtak, fehérneműt, ruhát, a kamarából hust, szalonnát, pálinkát s sok más dolgot.

Kilencz esküllői lakos van a tettel vádolva: Blága Thoma, Alb Flora, Herumpás László Pintye Tógyer, Popucz Flora, Mihukás Gábor, Kocsuba Mihály, Mócz Péter és Szabó Mihály.

A tárgyaláson *Milye* Gyula kir. táblabíró elnököl, a tanács tagjai: Fassie Pál és Nizsalovszky Endre törvényszéki bírák, jegyző: Hermann Aladár.

A vádhatóságot *Popp* Aurél kir. alügyész képviseli, míg a vádlottakat Hegyesi Márton, Várady Zsigmond, Wawrek Kálmán, Pap Koriolán, Kiss Döme, Zigre Miklós, Dési Géza, Weiszberger Lipót és Duma Flórián ügyvédek védik.

A tárgyalás a panaszos kihallgatásával kezdődött. Utána a vádlottakat hallgatták ki. Minden vádlott vallomása megegyezik abban, hogy mind tagadásban van, mindegyiknek van, valami kifogása. Csak a kifogások különbözök. Az egyik vádlott azzal védekezik, hogy azon időben otthon volt, a másik azzal, hogy akkor az erdőn volt, míg ismét más azt állítja, hogy azon időben beteg volt.

És hiába fogják keresztkérdések közé a vádlottakat, azok csak megmaradnak a tagadásba, sohasem jönnek zavarba.

Az első tanu egy *Simon* Izidor nevű bucsai gyermek. Ez igazolja azt, hogy a támadás napján Alb Flóra és Herumpás László Csarnóháza felé mentek. Azt mondja, hogy ő hét embert is látott később még Csarnóháza felé menni, de azokat nem ősmerte fel a vádlottak közül.

A következő tanu *Vlád* Juon, aki igazolja azt, hogy Alb Flore a kérdéses napon Csarnóházán volt.

Togyerás Mihály tanu azt vallja, hogy ő látott a Csarnóháza melletti pataknál 7 embert tanyázni. A tanut mikor szembesítik a vádlottakkal, kijelenti, hogy senkit sem ősmerte fel. *Laszk* Mihály szintén vallja, hogy látott a pataknál három embert, de ő nem ismer felsenkit sem a vádlottak közül.

A panaszos cselédje, *Popa* Mária azt mondja, hogy kint aludt az udvaron és így semmiről sem tud.

A következő tanuk némileg terhelő vallomásokat tettek.

Igy *Rák* Manó tanu azt vallotta, hogy *Pintye* Tógyer vádlott a tett elkövetése után két napig nem ment fel a község házához, pedig mint kisbírónak mindennap fel kellene menni s rendszerint mindig fel is megy.

Még terhelőbben vallott a következő két tanu. *Sporle* Mihály találkozott hét idegennel a rablás utáni napon, kik őt megkínálták pálinkával s ivott is velök. A szembesítéskor *Pintye* vádlottat határozottan felösmerte, de a többi nem.

Willa Juon tanu hasonlóan pálinkázott a vádlottakkal s azt mondja, hogy mikor a korcsból kifogyott a pálinka, azt *darabokra törték s a cserepeket elföldelték.*

Ezen tanu vallomásával a tegnapi tárgyalás véget ért.

IRODALOM.

Arménia. Magyar-örmény havi szemle Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: *Szongott* Kristóf. November. Szamosujvár. Todorán Endre »Auróra« könyvnyomdája. 1899. A derék folyóirat első lapja *Kiss* Ernő és *Lázár* Vilmos tábornok-vértanuk arcképeit hozza a gyönyörű

aradi emlék domborművei nyomán. A kivégzés leírását a Magy. Állam okt. 6. számából veszi át. Rendkívül lekötötte figyelmünket M. A. cikkke »Kis-Ázsia ébredése«, mely Kis-Ázsia hanyatlásának okait felsorolva, kiemeli, hogy az idegen pénzen épített anatóliai vasut mily kedvező és még nagyobb reményekre jogosító hatást tett az elhanyagolt, a török világ fatalismusában tepsedő ország fejlődésére. Merza Gyula az örmény rítus érdekében fogott tollat, azon alkalomból, hogy Jancsó Benedek könyve megjelent, cikkében azonban sok helyen olyan állításokra ragadja el őt a buzgalom, melyeknek jobb lett volna a tintatartó mélyén maradniok, a minő pl. az örmény rítus magasztalása a latin rovására. Egyebet mellőzve s tisztán természetes okokból következtetve, bocsásson meg Merza ur, de a latin nép, amelynek kebeléből fakadt a római kath. egyház rítusa, sokkal műveltebb és kiválóbb faj volt, mint az örmény, melynek rítusa hozzi még a keleten oly hamar megmerevült görög kereszténység befolyása alatt állott. Nincs rítus, melyet a poézis lehellete ne venne körül, de a görög műveltség emlein nevelkedett latin szellem terméke talán mégis magasabb és nemesebb szépséget tüntet föl, mint a Kis-Ázsia keleti részein fejlődött kereszténység. A katolikus egyház rítusa, imádságai a legzsensialisabb művészeknek és költőknek adtak szárnyat; a középkori latin költészet termékeit Carrière a klasszikus római művek fölé emeli. Ha ezeket összevetjük minden kétségen fölül állónak kell becsülnünk a latin szertartások, imák poétikus szépségét, lendületét. A keresztény művészet legnagyobb nevei: Rafael, Michel Angelo, Palestrina, Mozart, Haydn stb. mind a nyugati, latin kereszténységhez fűződnek. Mi teljes mértékben méltányoljuk az örmény katolikusok kívánságait, de az ilyen érveket nem. Dr. Patrubby Lukács Bizánczi Faustus IV. sz. örmény történetiről ad közleményt, Józsa Jánosé folytatja »Örményország nyomorgatása« című cikkét. A tudós, érdemes szerkesztő Szamosujvár monographiájában a város polgármestereinek rövid életrajzával számol be 1723-tól a mai napig. A kisebb közlemények közt feltűnt a »Magyar Polgár« azon reprodukált hirt, hogy némelyek egy erdélyi örmény kanonoki stallám felállításának eszméjével foglalkoznak, melynek tulajdonosa szamosujvári püspökké volna kinevezendő ő felsége által. . . . Oszatlan örömmel olvastuk azt a hirt, hogy Szamosujvár érdemes esperes-plébánosa, Bárány Lukács czimzetes kanonokká nevezetett ki, annál inkább, »mert az utolsó szamosujvári kanonok-esperes kinevezése óta 80 esztendő szállott alá az enyészet tengerébe!« Egyébiránt e tényben mi Majláth püspöknek a szamosujvári örménység iránt érzett jóindulatát látjuk. A jeles folyóiratot, melynek ára egy évre 4 frt, a legmelegebben ajánljuk.

Juliánka. Elbeszélés serdülő leánykák számára. Irta B. Büttner Lina. Budapest, 1899. 8-rét, 159 lap. A Szent-István-Társulat kiadása. A Szent-István-Társulat nagy gonddal összeválogatott, sziv- és kedélyképző ifjúsági olvasmányainak sorozatából fekszik előttünk új kötet, melynek olcsósága mellett is diszes, tetszetős kiállítására már előre a legjobb benyomást gyakorolja. Hogy a tartalom teljesen megfelel a könyvecske külalakjának, arról kezeskedik szerzője, B. Büttner Linának neve. A serdülő leánykák számára írott elbeszélések egyik fő-kelléke, az érdekes mesén kívül, mely eszébe sem juttatja ifju olvasójának az ugynevezett érdekesítő modern irodalom létezését, még a tárgy gondos megválasztása, az alakok oly jellemzése, hogy a jókat megkedveltesük, de a rosszak se tulságos éles vonásokban álljanak elénk, továbbá a képzelmet megkapó szines előadás, az egész szellemének finom gyöngésége költőiessége, amellel komoly tanulságok, a nélkül, hogy szárazak, untatók lennének, mind megvannak B. Büttner Lina műveiben, ki egyik elsőrendű ifjúsági írónője irodalmunknak. Igazán megható, egyszerűsége mellett is kedves történet a Juliánkáé. Hasznos tanulságot fűz a cselekménynek ugyszólva minden fordulathoz s ezt észrevétlenül cselekszi, hogy hatása annál biztosabb, közvetlenebb legyen. A Szent-István-Társulat nyomdájára, a »Stephaneum« izléses, szép kiállítására s a Löschinger Hugó művészi csinos

képei csak elősegíthetik a mű kedveltségét, mely igazán megérdemli, hogy minél szélesebb körökben terjesztessék. Ára egész vászonkötésben 80 krajczár. Mind a négy mű megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

EGYESÜLETEK.

Orvosok gyűlése. A Országos Orvos-szövetség Nagyváradi fiókja tegnap délután 5 órakor közgyűlést tartott. A választmány beterjesztette javaslatát a balesetbiztosítási díjakra vonatkozólag. A közgyűlés a javaslatot elvetette és elhatározta, hogy a jövőben is a díjak megállapítását minden egyes esetben az egyes orvosokra bizza.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

- 3585 Jenei Zsigmond nyilv. becsületsértés.
3642 Borza Gulyás Ferenc erőszakos nemi közöszülés.
3670. Kőze János magánlaksértés.
3697 Szilasi Sándor testisértés.
3711 Gál Mikolae és társa közokirat hamisítás.
3625 Kása János rágalmasz.
3662 Karácsony Zsigmond és társa jogtalan elsajátítás.
3944. Nagy Lajos rágalmasz.
3873 Popa Ádám lopás.
3978 Gubicza Mártonné lopás.
4138 Gábor György rágalmasz.
4142 Hodoró László és társa anyakönyvi kihágás.

Előadó: *dr. Imrik Péter.*

- 3224 Biharmegyei takarékpénztár — Taró Tivadar.
2904 Hoffmann és Kohn — Izsakovits Adolf és társa.
9169 A polgári takarékpénztár — Baranyi Menyhért.
3271 Hendel Ödön — Borsi József.
3172 Hendel Ödön — Borsi József.
3173 Rothmann Miksa — Kosztka János.
3174 Maller Sándor — Czelloth Vince.
3198 Jenei László — Nagy Károly.
3199 Mandel Rezső — Csanády Ferenc és társa.
3200 Veiszlovits Gyula — Csáky Albin.
3201 Parobek Antal — özv. Áron Sámuelné.
3210 Katz Andor — Kugler Antal és neje.
3262 Szabó Zsigmond — Ruszkay Lajos.
3263 Rosenfeld Elek — Deutsch Sándor.

S P O R T.

A nagyváradi tornakör közgyűlése. Tegnap tartotta meg Mezey Mihály elnöklete alatt a nagyváradi tornakör alakuló közgyűlést. Mezey Mihály elnök a nagyszámmal megjelent tagokat üdvözölve a jegyzőkönyv vezetésére Jelínek Géza, hitelesítésére dr. Molnár Jenő és Weingärtner Andor tagokat kérte fel. A számvizsgálók és választmány jelentését, valamint az elnök által előterjesztett költségelőirányzatot a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette s az eddigi tisztviselőknak fáradozásukért köszönetet szavazott.

Ezután az új tisztviselők és választmányi tagok megválasztása vette kezdetét, mely következő eredménynyel végződött:

Elnök: Mezey Mihály. Alnelök: Keszthelyi Zoltán. Titkár: Jelínek Géza. Pénztárnok: Kolb Árpád. Ügyész: dr. Dési Géza. Orvos: dr. Gerő Sándor. Művezetők: Hraball Ottó, Payka Vilmos.

Választmányi tagok: Fleischacker Gyula, dr. Czifra Kálmán, dr. Molnár Jenő, Julier Ká-

rolly, Weingärtner Andor, Hegedüs Géza, Bordé Ferencz, Guttmann Gábor, Székely Sándor, Tátray Kálmán, Papp Károly és Gyenge Béla. A számvizsgáló bizottság tagjai lettek: Misley Kálmán, Hegyesi Pál és Jerzenszky Zsigmond.

Elnök az ujonnan megválasztott tisztviselőket melegen üdvözölte s a kör tagjainak működésükhöz sok szerencsét és kitartást kívánt.

Elnököt, ki a tornakör érdekeit mindig szíven viselte s az ujonnan alakult tornakör létrehozásán hetek óta fáradozott, a közgyűlés zajos óvációkban részesítette, mire a közgyűlés véget ért.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Irta: Fernand-Hue.

11

Franziából fordította — O.

— No igen, mert mikor önt megmentettem a haláltól s megtudtam, hogy kit menttettem meg, minden gyűlöletet elvesztettem ön iránt. S miután már szereztem, nem akartam erről a dologról beszélni, mert tudtam, hogy fájdalmat okoznék vele a parancsnok urnak.

Parr felállott, kezét nyújtá a vén matrónának s szólt:

— Köszönöm!

— Nem is szóltam volna soha, ha ez a hirdetés közbe nem jön.

— Nincs igazad, Péter! Neked kötelességed lett volna előbb szólni, mert részben az én hanyagságom okozta az egészet. Magamnak kellett volna átvizsgálni a hajót, s nem lett volna szabad arra a tisztre bizni a dolgot. De folytasd a történetet.

— A következő napon, hogy a hajót elhagytuk, egy norvég háromboczos felszedett minket. India felé tartott, de a Jóremény-fok közelében rosszra fordult az idő. Gérard ur ekkor már annyira beteg volt, hogy a kapitány kénytelen volt Port-Natalban partra szállítani. Én is kiszállottam, mert reméltem, hogy itt hamar találok olyan hajót, mely Európába vinne. Gérard urat egy előkelő szállodába vittek. Minden áron azt akarta, hogy én is vele menjek. Hej, micsoda élet volt az! Pompás szobában laktam s úgy étkeztem, mint egy hajóskapitány. De hiába, nagyon szép dolog volt, nem tarthatott sokáig. Egy napon Gérard ur annyira rosszul lett, hogy már láttam, hogy nem sokáig bírja még s csakhamar horgonyt fog vetni.

Este magához hívott. Kezembe adott egy bórzacskót, melyet mindig párnája alatt tartott és így szólt.

— Ebben a zacskóban van 5000 dollár, azonfelül a rám és Henrikre vonatkozó irományok. Halálom után vezesse Henriket vissza New-Yorkba, a pénzt megtarthatja, az iratokat pedig adja át . . .

Itt egy nevet mondott Gérard ur, a melyet nem értettem meg. Megragadta kezemet, felemelkedett, azután visszaesett mély álomba merülve, melyből nem ébredt fel többé.

— Szegény ember! — szólt Parr. És fia?

— Bizony szegény az sirt, hogy rossz volt látni. Másnap szórakoztatóról elvittem sétálni. Azt mondták, hogy az amerikai konzulnál kell jelentkeznem. Elmentem. E a konzul nem volt otthon. Egy irodatiszttal beszéltem, a ki nekem nem igen tetszett. Elmondtam neki az ügyet s midőn a zacskóról tettem említést, mondta, hogy azt adjam át neki. Oda adtam, a pénzt megtartva magamnak, de ő követelte azt is s midőn bizonyítottam neki, hogy Gérard ur azt nekem adta, azt mondta, hogy tolvaj vagyok. Erre én egy hatalmas nyaklevest adtam neki, úgy hogy elterült a földön. Elfogtak, elvették tőlem a pénzt és bezártak két napra. Azután szabadon bocsátottak, mondván, hogy tévedés van a dologban. Azonnal a konzulátusra siettem a pénzért és iratokért, ott megtudtam, hogy az irnok megszökött ezekkel együtt s nincs is remény, hogy elfoghassák mert a szárazföld belseje felé indult.

Visszamentem a szállodába, hogy megnézzem Henriket, ki iránt nyugtalankodni kezdtem. Ott azt mondták, hogy nem látták az óta, hogy velem eljött. Négy napig jártam utána a városban, a nélkül, hogy nyomára jutottam volna, végre azt mondták, hogy akkoriban egy protestáns misszióárius csoport indult a földrész belsejébe, valószínűleg ezek vitték el a tévelygő gyermekeket.

— Azután mi lett belőled?

— Egy bostoni hajóra szálltam, de a déliek elfogtak s ekkor a kapitány ur keze alá kerültem. A többit tetszik tudni.

— Igen emlékszem, hogyan mentettél meg, hogyan fogtad fel a rám mért csapást . . .

— Jó, jó, hagyjuk azt.

— Lássuk csak a mi ügyünket. 500,000 dollárt ajánlanak fel annak, aki hirt mond Gérard urról. Én azt hiszem, te vagy leginkább arra hivatva, hogy elnyerd. Hogy is hívják azt a bőkezű urat?

Megnézte az ujságot.

— Atkins, Oil Cityben lakik Pennsylvaniában. De vajjon mi indíthatta ilyen bőkezűség? Lássuk csak, itt még van valami!

Fenhargon olvasta a cikk többi részét:

— Atkins ur unokatestvére és egyedüli örököse Gérardnak s most kérvényt intézett a törvényszékhez, hogy birtokába vehesse az örökséget, mely vagy husz millió dollárra rug. A bíróság vizautasította a kérvényt azon záradékkal, hogy az örökség mindaddig bírói létben marad, míg Gérard és fiának halála kétségtelenül be nem igazoltatik.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az új kvóta a bizottság előtt.

Budapest, nov. 28. (Saj. tud. táv.)

A pénzügyi bizottság este 6 órakor folytatta a kvóta tárgyalást. Az ellenzék fölhozta, hogy mi lesz, ha Ausztriában nem szavazzák meg az átutalást.

Szell miniszterelnök erre bizalmasan felelt, hogy a kvótajavaslatokat a képviselőházban való letárgyalása után addig nem tárgyalja a főrendiházban, míg az osztrákok az átutalást meg nem szavazzák. Felszóaltak az esti ülésen Bartha Ödön, Mattekovics Sándor, Ugron Gábor és Szell Kálmán miniszterelnök.

A javaslatot általánosságban elfogadták. Holnap délután következik a javaslat részletes tárgyalás.

Udvari vadászatok.

Bécs, nov. 28. A gödingi vadászterületen ma kezdődtek meg az udvari vadászatok. A vadászlatban résztvettek: Goluchowski gróf külügyminiszter, a diplomáciai testületnek több tagja, Beck báró tábornagy, a vezérkar főnöke, Üxküll gróf hadtestparancsnok és több más előkelő katonatiszt. (M. T. I.)

A delegációk.

Bécs, nov. 28. A Neue Freie Presse jelentése szerint Goluchowski gróf külügyminiszter valószínűleg szombaton, december 2-án mondja el szokásos delegációsális expozéját. (M. T. I.)

Letartóztatott lovag.

Brünn, nov. 28. A rendőrség letartóztatta Karerer János lovagot, a ki Bécsből ment Brünnbe, hogy régi kedvesét egy orfeum énekesnőt és egy volt hadnagyot megszaroljon.

A királ Bécs-Ujhelyen.

Bécs-Ujhely, nov. 28. A király, Ottó és Rainer főherczegek és nagy számu közönség jelenlétében ma szentelték föl a Boldogasszony-templom új tornyait. Ő Felsége, a kit a pályaudvaron a helytartó, a hadügyminiszter, a közoktatásügyi miniszterium vezetője, a városi és a községtanács fogadott, a polgármester üdvözlő beszédére azt válaszolta, hogy örül, hogy erre a vallásos és hazafias ünnepre eljöhetett és azt a reményét fejezte ki, hogy Bécs-Ujhely lakossága jövőre is megtartja hazafias érzületét. A templomba menet a sorfalat álló tanuló ifjuság és a nagy számu közönség viharosan éltette az uralkodót. A templom bejáratnál Schneider főszenelt püspök mondott beszédet, a melyben megemlékezett arról, hogy a régi tornyok újra építését Ő Felsége bőkezűsége és az állam, a tartomány és a község áldozatkész közreműködése tette lehetővé, majd azt a meggyőződését fejezte ki, hogy Bécs-Ujhely lakosságának hitéhez való hűséges ragaszkodása épp oly rendíthetetlen marad, mint a császárhoz és a hazához való hűsége és ragaszkodása, végül megkérte Ő felségét, hogy engedje meg a tornyok főszenelését. Az uralkodó azt válaszolta, hogy rendkívüli örömmel ünnepli a megjelent vendégekkel együtt annak műnek a befejezését, amelyet ilyen tökéletesen csak a nemes célra irányuló egyetértő törekvés tudott megalkotni. Ez az újra föltámadt jel ékesen szóló bizonyosságot tesz arról, hogy a hűség és az istenben való hit az idők minden viharának ellent tud állani. Ő felsége végül azt a reményét fejezte ki, hogy a város, ugyanilyen rendületlen érzéstől áthatva, ezentul is virágozni fog a mindenható oltalma alatt és teljes elismerését fejezte ki mindazoknak, a kiknek részük volt a torony építésében. Azután következett a zárókövetés, a melynél a három első kalapácsütést Ő felsége tette. A király azután megnézte a takarékpénztár épületét és a Thereziánusmot és azután visszament Bécsbe. (M. T. I.)

Osztrák képviselőház.

Bécs, nov. 28. A képviselőház ülése előtt a baloldali pártok elnökei és a jobboldal parlamenti bizottsága ülést tartottak.

Bécs, nov. 28. A képviselőház mai ülésén Eichhorn napirend előtt ast kérdezi az elnöktől, hajlandó-e odahatni, hogy a belügyminiszter és a földmívelésügyi miniszter választ adjon a sertésvésznek Magyarországból való behurcolása dolgában már régen előterjesztett interpellációjára.

Az elnök kijelenti, hogy figyelmökbe ajánlja a minisztereknek ezt az ügyet.

A ház ezután áttér a napirendre, vagyis a kiegyezési javaslatok folytatólagos tárgyalására.

Mastalka vezérszónok cseh nyelven beszélt. (M. T. I.)

Bécs, nov. 28. (Saj. tud. táv.) A Reichsratban Masteka ifju cseh bejelentette, hogy a kiegyezést meg fogják akadályozni, ha kell obstrukcióval is.

Bolgár pártügyek.

Szófia, nov. 28. A Sztambulov-párt itt üléselő kongresszusának az a célja, hogy Grekovot megbizsa a párt vezetésével és jóváhagyja a párt programját. (M. T. I.)

SZERKESZTOI POSTA.

Egy szinpártolónak. (Helyben.) Teljesen ismeretlen kézből származó dolgozatokat nem közlünk. Incognitóját a nyilvánosság előtt megőrizheti, de nekünk tudnunk kell nevét. Különben még ez ideig állást nem foglalhatunk egyes pályázó szingazgatók mellett, míg a pályázati határidő le nem jár s csak majd ezután fogjuk nézetünket kifejteni.

KÖZGAZDASÁG.

Agrárgyűlés Pozsonyban. A Pozsony vármegyei Gazdasági Egyesület deczember hó 3-án agrár-gyűlést rendez, melyen különösen a fogyasztási, értékesítési és hitelszövetkezetek, a gazdák biztosító szövetkezte, a szeszértékesítő szövetkezetek s az adóreform lesznek a megbeszélés tárgyai. A gyűlés részletes programja a következő:

Délelőtt 10 órakor megnyitás a vármegyei ház nagytermében. Elnöki megnyitók. Szövetkezeti ügyek. Előadó: Bernáth István. A gazdák biztosító szövetkezte. Előadó: Széchenyi Imre gróf. A gazdasági szeszgyárosok bajai és a szeszértékesítő szövetkezetek. Előadó: Rubinek Gyula. A pozsonyi kiviteli hizómarha-vásár. Előadó: Wolff Gergely dr. Az adóreform. Előadások után bárki is felszólalhat, de a felszólalás 5 percenél tovább nem tarthat. A gyűlés után bankett a Magyar Király-nál. Délután 6 órakor a vendégek elutazása.

Kereskedők és iparosok takarékos hitelszövetkezetébe történt beiratkozás folytán az aláírt részjegyekről névre kiállított befizelési ıvek már f. évi deczember hó 3-tól átvehetők a szövetkezet helyiségében (Kossuth utca Weisz-ház) minden vasárnap, kedden és csütörtökön délután 1—2 óra között. A rendes befizetések a jövő év január hó első vasárnapján veszik kezdetüket.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúl eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, november 28.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	— — — — —	368.30
Magyar hitel	— — — — —	372.75
Allamvasut	— — — — —	339.—
Rimamurányi	— — — — —	332.—
Magyar jelzalog	— — — — —	183.50
Salgótarjáni	— — — — —	341.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	623.—

Határidők.

Budapest, november 28.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	— — — — —	—
Buza áprilisra	— — — — —	8.05
Uj tengeri	— — — — —	4.90
Rozs okt.	— — — — —	6.41
Zab okt.	— — — — —	5.05
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Készáru 25,000 mm. változatlan.

Bécs, november 28.

Érték. Javult.

Osztr. hitel	— — — — —	875.—
Magyar hitel	— — — — —	876.—
Allamvasut	— — — — —	331.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. november 28-én.

Magyar aranyjardék 4%	— — — — —	116.50
Magyar koronajardék	— — — — —	95.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	— — — — —	118.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	— — — — —	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	94.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	99.—
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	— — — — —	94.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	159.50
— iszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	138.—

Osztrák járadék papirban	— — — —	99.30
Osztrák járadék ezüstben	— — — —	99.25
Osztrák járadék aranyban	— — — —	116.50
Osztrák korona járadék	— — — —	99.50
Osztrák államsorsjegyek	— — — —	136.25
Osztrák magyar bankrészvény	— — — —	905.—
Magyar hitelbankrészvény	— — — —	876.—
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — —	375.80
Párisi vista	— — — —	331.25
20 frankos arany (Napoleond'or)	— — — —	120.70
Németbirodalmi márka	— — — —	9.58
London vista	— — — —	47.80
20 márkás arany	— — — —	11.78

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Utolsó előadás.

HENRY CIRCUS.

Nagyváradon a Nagy-piacz-téren.

Ma, szerdán, november hó 29-én este 8 órakor visszavonhatatlanul utolsó

Köszönet és bucsu-
E L Ő A D Á S.

Ma Mérsékelt helyárok az 1. és 2. hely és a karzaton.

I, hely 60 kr., II. hely 40 kr., karzat 20 kr. zártszák mint rendesen. Gyermekek és katonák őrmestertől lefelé mindenütt a helyárok felét fizetik.

Hogy az általános kívánalmaknak megfelelek, leszállítottam a mai utolsó előadás alkalmára az alsóbb helyek árát, e szerint senki sem mulassza el az utolsó előadást megtekinteni.

Nagy kisorsolása
hat értékes tárgynak.

Utolsó fellépte
az egész oly nagy pártfogással kitüntetett művész-személyzetnek.

Bohózatos szünetközi fellépte az összes bohócoknak.

A legjobban lovagolt és idomított iskola és szabad lovak elővezetése és lovaglása.

Köszönet-nyilvánítás!

Most midőn megválok Nagyváradtól, nem mulaszthatom el úgy a figyelmes közönségnek, valamint a helyőrségnek is őszinte köszönetemet kinyilatkoztatni azon szívelyes fogadtatásért és pártfogásért, amelyben engemet részesítettek.

Különösen köszönetet mondok a város előljáróságának mindenkoron megtörtént támogatásáért.

Köszönettel tartozom azon helybeli lapoknak is, a melyek önzetlenül és a valóságnak megfelelően irtak úgy társaságom, mint önmagam tevékenységéről.

Még egyszer fogadják valamennyien legforróbb köszönetemet és tartsanak meg jó emlékezetükben azon előreláthatólag huzamosabb időre, a melyre most bucsut kell vennem.

Valamennyinek szívelyes istenhozzád, hála tisztelettel.

Henry,
igazgató és tulajdonos.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.					Vaskóh—Belényes—Nagyvárad					Nagyvárad—Gyoma					Gyoma—Nagyvárad.					
V. v.		Sz. v.			Sz. v.		Th. v. sz. sz.			V. v.		Sz. v.			Sz. v.		V. v.			
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 00									
V.-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	Ósi >	6 09	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 03									
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 12									
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 23									
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	5 58	4 15	Körösszeg >	7 02	3 36	Vésztfő >	6 12	5 02									
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 95									
Drák-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	6 19	4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Íráz >	6 52	6 26									
Magyar-Cséke >	6 50	4 58	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 59									
Dused >	7 05	5 12	Gyanta >	6 56	5 19	Íráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 15									
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 —	Kót >	9 19	5 14	Szakál >	7 48	7 42									
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztfő >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 19									
Gyanta >	8 12	6 11	Dused >	7 55	6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33									
>	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	8 07	6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 56									
>	8 53	6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 19									
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34									
Sonkolyos >	9 18	7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva					Érmihályfalva—Nagyvárad.									
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	8 31	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Érmihályfalva ind.	5 05	5 24									
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	8 45	B.-Püspöki >	7 17	5 59	Érselind >	5 37	6 08									
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 34	V.-Velenceze >	10 01	9 09	Bihar >	7 44	6 22	Székelyhid >	6 14	6 43									
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 03									
Székelyhid—Margitta					Margitta—Székelyhid					Nagyvárad—Érmihályfalva					Érmihályfalva—Nagyvárad.					
V. v.		V. v.			V. v.		V. v.		Vegyes v.		Sz. v.		Sz. v.		Vegyes v.					
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Érmihályfalva ind.	5 05	5 24									
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56	B.-Püspöki >	7 17	5 59	Érselind >	5 37	6 08									
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08	Bihar >	7 44	6 22	Székelyhid >	6 14	6 43									
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 03									
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid érk.	5 54	6 07	Gyapoly >	8 29	7 03	B.-Diószeg >	6 42	7 23									
Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.					Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.										
Gy. v.		Gy. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.		Gy. v.		Sz. v.		Sz. v.		T. v.				
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05			
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá >	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen >	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20			
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok >	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47			
Bucsa >	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.								
Brátka >	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.		Sz. v.		Gy. v.				
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp >	1 17	7 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15			
Élesd >	1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalva >	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01			
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48			
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.		Vértés—Debreczen—Nagy-Léta						
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.		V. v.		V. v.				
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta- Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30			
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48			
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 24	—	2 30	4 05	12 29	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05			
Mező-keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	12 44	N.-Léta- Sáránd >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 40	2 29			
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13			
B.-Ujfalva >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Sáránd—Derecske.		Derecske—Sáránd.						
Sáp >	3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 04			
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	2 57	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 69			
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	4 27	6 04	3 26									
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00									
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55									
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04									

Nyomatott Szent-László-nyomdában Nagyváradon.